KRONIEKEN EN MEDEDELINGEN

1. Studiedag te Leuven over „Loopbanen en functies van de socioloog".

Op woensdag 3 april werd te Leuven een studiedag gehouden handelend over : „Loopbanen en functies van de socioloog". Deze dag werd ingericht door Politika, de fakulteitskring van de School voor Politieke en Sociale Wetenschappen. Naast de talrijke opkomst van de Leuvense studenten waren er ook afvaardigingen uit Gent, Brussel en Antwerpen.

De studiedag werd ingeleid door Prof. Dr. O. De Raeymaeker, voorzitter van de School voor Politieke en Sociale Wetenschappen. Hij schetste in het kort de geschiedenis en de structuur van de school. Deze ontstond in 1892 als annex van de Rechtsfaculteit en na W.O. II werd ze volledig autonoom in de faculteit der Economische Wetenschappen. Spreker gaf uitleg over de verschillende leergangen. In de kandidaturen wordt een algemene vorming gegeven, de licenties splitst men enerzijds in sociale wetenschappen en anderzijds in politieke wetenschappen. Verder heeft men ook nog een afdeling pers en communicatie terwijl van volgend jaar af gestart zal worden met een licentie in de sociologie.

Daarna kwam Drs. K. Dobbelaere, die de grondige cursus sociologie in de IIde kandidatuur en de Iste licentie doceert, aan het woord. Hij sprak over : „Het sociologisch onderzoek aan de universiteit te Leuven". In het kader van de godsdienstsociologie bracht hij een paar resultaten naar voor van onderzoekingen naar de godsdienstpraktijk. Bij de gezinssociologie handelde hij over een budgetonderzoek van De Bie en over de huwelijksaanpassing door Hill en De Bie. Op het domein van de industriële- en arbeidssociologie heeft men de belangrijkste onderzoekingen gedaan en hij handelde over een opinieonderzoek betreffende de vermindering van de arbeidsduur en over de arbeidsmotivering van de gehuwde vrouw. Twee takken waarover hij ook nog sprak, waren de sociologie van de vrijetijdsbesteding en de sociologie van de bevolking, op welk domein een studie verscheen over de veroudering van de Belgische bevolking in het kader van de E.E.G. en een studie over de problematiek van de intellectuele arbeidsmarkt.

De volgende spreker was Drs. L. Van Outrive, assistent aan het Centrum voor Sociale Studiën die handelde over : „De socioloog in de industrie". Eerst ging hij na hoeveel sociologen werken in de industrie en in hoeverre die sociologisch werk doen. Resultaat : weinig, maar er is gelukkig een vooruitgang te bemerken, men begint het nut van de socioloog in de industrie in te zien. Hij handelde ook nog over de eisen die door de ondernemingswereld aan de wetenschappelijke onderzoekers worden gesteld en over de taak die hen opgedragen wordt. Door hem werd ook nagegaan of de socioloog een aangepaste opleiding gekregen heeft. Naar zijn mening zijn daar nog heel wat lacunes in.

Als laatste spreker in de voormiddag kwam Dr. W. DUMON, aspirant bij het Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek, aan het woord met : „De toekomstmogelijkheden in het maatschappelijk en cultureel werk". Spreker had het vooral over het maatschappelijk werk, dat volgens hem alle activiteit is welke aan een noodsituatie beantwoordt van persoon of groep (sociaal probleem). Hij belichtte dan de functie van de sociologie in het maatschappelijk werk (het maatschappelijk werk is een correctie op de maatschappelijke structuren). Daarna had hij het over de socioloog in het maatschappelijk werk, waar hij hem drie functies toebedeelt, nl. vorming van maatschappelijk dienstbetoon, onderzoek ten behoeve van maatschappelijk werk en de socioloog als maatschappelijk werker. Over die drie functies weidde hij dan nog verder uit en hij besloot dat er toekomstmogelijkheden zijn maar dat er heel wat ervaring en scholing nodig is. Het tweede deel van zijn uiteenzetting : „sociologie en cultureel werk" moest hij drastisch beperken wegens tijdgebrek. Hij gaf enkele praktische wenken daaromtrent.

De eerste spreker 's namiddags was Dr. H. BAEYENS, secretaris van de studiegroep „Mens en Ruimte", die sprak over : „De socioloog in de planning" Planning is de techniek van rationeel beleid gericht op de toekomst. Hij behandelde het vooral in het kader van het overheidsbeleid. Hij maakte een onderscheid tussen het niveau, het object en de instrumenten van de planning. Integrale planning, nl. planning op technisch en economisch gebied enerzijds en sociaal en cultureel gebied anderzijds, staat in België nog niet ver; wel is de technische en economische planning ver gevorderd, maar van planning op sociaal en cultureel gebied is nog geen sprake. Die vier sectoren vormen samen een plan voor ruimtelijke ordening en daarin is een toekomstmogelijkheid weggelegd voor sociologen. Zo heeft men reeds in verschillende programatiebureaus beroep gedaan op sociologen om richtlijnen te geven bij de ruimtelijke ordening. Hij besloot met de opmerking dat in België de mogelijkheden voor de sociologen in de planning nog in hun aanvangsstadium staan.

Daarna hield Dr. M. BEDDEGENOODTS, hoofd van de sociologische dienst van de Belgische Boerenbond, een kort betoog over : „De socioloog in de grote organisaties". Hij ziet dat een grote organisatie zeer gemakkelijk een socioloog kan inschakelen. Men heeft teveel aandacht geschonken aan de economische omstandigheden en niet genoeg aan de sociale, zodat er een discrepantie ontstaan is. In de grote organisaties liggen de toekomstmogelijkheden vooral langs de zijde van de sociale voorlichting.

De laatste spreker was Prof. Dr. F. VAN MECHELEN, hoogleraar aan de universiteit te Leuven en voorzitter van de studiegroep „Mens en Ruimte," met : „Sociologie als beroep". Het eerste wat spreker naging was de stand van de sociologie in de samenleving. Volgens hem zijn de kenmerken van de sociologie in België : ze lijdt aan onderoverschatting, er is een grote dosis dilettantisme aan verbonden, er is heel wat verwarring met andere disciplines, ze dringt door langs zijwegen, men begint waarde te hechten aan onderzoekingen in het onderwijs; cultural lag. Het volgend thema van zijn betoog was : Wat zou het beroep van socioloog kunnen inhouden? Hij behandelde de volgende functies : de onderwijsfunctie, de onderzoeksfunctie, de organisatiefunctie, de beleidsfunctie en de advocaatfunctie.

In het slot van zijn betoog handelde hij over de voorwaarden welke hiervoor zouden nodig zijn : mentale reconversie verwekken ten opzichte van de sociologie, een sociologische discipline, het vak toeëigenen en het voeren van de titel van socioloog.

R. V.

2. Zesde Vlaams Wetenschappelijk Economisch Congres : Onze ondernemingen in de economische groei" (Antwerpen, 27-28 april 1963).

In de rij van de Vlaamse Wetenschappelijke Economische Congressen, die de Vereniging voor Economie om de twee jaar organiseert, neemt ook dit zesde congres een bijzondere plaats in. Inderdaad het belichten van de economische groei vanuit een bedrijfseconomische visie heeft het voordeel, dat de nadruk wordt gelegd zowel op de interne factoren als op de externe factoren, die de ondernemingsactiviteit determineren. De bedoeling was precies de moderne onderneming te situeren in haar „omgeving" (programmatie, fiscaliteit, overheidsstimuli en regionale economische politiek), en tevens haar interne structuur, organisatie en groeipolitiek te analyseren.

In de openingsrede op zaterdag 27 april, in het Koninklijk Kunstverbond, herinnerde de Hr. G. CRAEN, voorzitter van de Vereniging voor Economie, aan de vorige congressen en belichtte de taak die de ondernemingen te vervullen hebben ter verwezenlijking van de sociaal-economische welvaart.

Het eerste referaat werd uitgebracht door de Hr. A. J. VLERICK, die handelde over „De onderneming als drager van de economische groei". In zijn analyse van de functies en de activiteiten van de ondernemer legde de rapporteur in het bijzonder de klemtoon op de zich wijzigende verhoudingen in het sociaal-economisch leven, waardoor het beeld dat J. SCHUMPETER tekende van de ondernemer, dient aangevuld. Nochtans blijft hem essentieel de taak toebedeeld innovator en producent te zijn, doch eveneens de „manager" van de ondernemingsgemeenschap.

De Hr. E. DE BARSY (mede in naam van de Hr. R. HENRION) belichtte het onderwerp „De onderneming en de sociale vooruitgang". Hij onderzocht de plaats die de onderneming inneemt in de maatschappij en heeft enkele interessante suggesties gedaan ten aanzien van de organisatie van het economisch leven, ten voordele van het algemeen belang en de sociale rechtvaardigheid. In feite werd de finaliteit van de economie onder de loupe genomen.

Terwijl de acht micro-economisch georiënteerde commissies vergaderden in de St-Ignatiushandelshogeschool, zetelden de zes macro-economisch georiënteerde commissies in de Rijkshandelshogeschool. De voorgebrachte referaten — gebundeld in het bij voorbaat aan de congressisten toegezonden referatenboek — hadden tijdens de periode maart 1962-maart 1963 reeds het voorwerp uitgemaakt van voorbereidende discussies door een driehonderdtal commissieleden, die de referenten bijstonden in hun opdracht.

In een eerste commissie (voorzitter : J. van WATERSCHOOT) werd door de Hr. F. ROGIERS het referaat „De onderneming en de overheidsprogram-

matie" gecommentarieerd : De programmatie is essentieel een werkinstrument voor de economische politiek door de vastlegging van bepaalde doeleinden en de afweging van de middelen ter verwezenlijking van de objectieven. Door de sectoriële (en regionale) uitsplitsing van de macro-economische evenwichten, door de besprekingen van de sectoriële taakstellingen, door de medewerking van beroepsgroeperingen en administratie verkrijgen de ondernemingen informatie over de evolutie van de economische „omgeving".

De Hr. M. NAESSENS had zijn commissie ertoe gebracht een uiterst belangrijk boek te doen opstellen, over „De onderneming en de belastingpolitiek" en referent F. NÉDÉE zag zich dan ook verplicht slechts enkele grepen te doen uit de veelheid van behandelde onderwerpen. De economische groei vordert van de overheid het voeren van een economisch, financieel, psychisch verantwoorde fiscaliteit (directe en indirecte).

„De onderneming en de overheidshulp of stimuli" was het onderwerp van de referaten van de Hr. M. MICHIELS en C. VAN HERBRUGGEN (voorzitter : M. LOEYS). De eerste besprak de steunmaatregelen, die de overheid gebruikt bij de oprichting van nieuwe of de uitbreiding van bestaande ondernemingen; de tweede belichtte de taak van de staat inzake wetenschappelijk onderzoek.

Door de Hr. O. VANNESTE werd een inventaris en een analyse gemaakt van de problemen met betrekking tot „De ondernemingen en het regionale overheidsbeleid". De richting die men sedert (de wet van 18 juli) 1959 is ingeslagen in België moet verder doorgezet worden, vermits de tot nog toe opgedane ervaring op gunstige resultaten wijst (voorzitter : M. VANAUDENHOVE).

De „Invoer- en uitvoerproblematiek" neemt in een land als België een belangrijke plaats in. De Hr. P. OLYSLAGER legde inzonderheid de nadruk op de inspanningen die de ondernemingen moeten ondernemen op de buitenlandse markten, daarin ondersteund door een beter georganiseerde en gecoördineerde overheidshulp. De discussie stond onder het voorzitterschap van de Hr. E. VAN DER AA.

In de commissie „Integratieproblemen" (voorzitter : J. VERHAGEN; referent : L. AMEYE) werd de aandacht gevestigd op de vraagstukken die opduiken bij de integratie van onze ondernemingen in de grotere economische ruimten die ontstaan.

Deze laatste commissie van de macro-economische sectie bracht reeds de overgang naar de werkzaamheden van de bedrijfseconomische sectie. In de eerste commissie van de reeks bracht de Hr. J. FIERENS een analyse van de betekenis van de „Technische research en produktie-ontwikkeling" voor de ondernemingen die hun doelstelling op de toekomst gericht hebben (voorzitter : C. VAN ROOY).

Door de Hr. J. VAN ACKER en P. DENEFFE werd de „Commerciële planning"-activiteit van de ondernemingen op de korrel genomen (voorzitter : C. VAN CREVELD). De opstelling van commerciële vooruitzichten op korte en lange termijn is een noodzakelijkheid voor een goed bedrijfsbeheer.

In de moderne onderneming speelt de „Programmering van bevoorrading en produktie" een uiterst belangrijke rol. De Hr. F. VAN WINCKEL

legde dan ook de klemtoon op de noodzakelijkheid van het aanpakken van de nieuwe wetenschappelijke methodes die ter beschikking staan van de ondernemer (voorzitter : L. CLAEYS).

De „Financiële planning" (voorzitter : L. WAUTERS) moet een overzicht verstrekken over de verwachte inkomsten en uitgaven van de onderneming. Referent G. VAN DAMME deed tevens uitschijnen dat de „Financiële planning" een goed beleidsinstrument is.

Onder voorzitterschap van de Hr. R. SCHUYTEN weidden de referenten W. MATTHYS en F. VANDENHOUTEN een onderzoek aan de „Rationalisatie van het administratief werk met inbegrip van interne verslaglegging en elektronische behandeling van gegevens".

De dimensieproblematiek werd behandeld door de Hr. V. VAN ROMPUY (voorzitter : R. DEREYMAEKER) in het referaat „Afmeting der ondernemingen, problemen van associatie en vormen van samenwerking", dat de groeimogelijkheden der KMO onderzoekt en anderzijds ook enkele opvattingen t.a.v. grote ondernemingen „corrigeert".

Z. E. P. A. TAYMANS onderzocht de „Interne structuur der onderneming en samenstelling van haar leiding, o.m. in de familiale onderneming" en wees op de structurele verscheidenheid van de leiding al naar gelang de bedrijfsgrootte (voorzitter : P. PROVOST).

De „Previsie van behoeften aan en aanbod van personeel, planning van werving, vorming, ontwikkeling en aansporing" werd door de Hr. L. COETSIER nader toegelicht (voorzitter : E. COPPÉE). Het belang van een aan de toestand van de arbeidsmarkt aangepast personeelsbeleid werd diepgaand behandeld.

Zondagvoormiddag werden de werkzaamheden voortgezet met de bespreking van een drietal gevalstudies : Referent E. VAN LOMMEL behandelde, onder voorzitterschap van de Hr. F. VAN DEN BERGEN, „Planning en financiering in een middelgroot bedrijf : de N.V. International Food Distributors"; de Hr. K. VAN LERBERGHE nam de problematiek van een „Middelgroot bedrijf op de eigen en op de exportmarkt" voor zijn rekening (voorzitter : W. PLOUVIER), en Z. E. P. P. H. VIRENQUE & R. A. VAN STRAELEN brachten commentaar uit over de „Econometrische structuuranalyse der Antwerpse economie" (voorzitter : A. DEVREKER).

In plenaire vergadering werd een Forumgesprek gehouden onder de leiding van de Hr. A. COPPÉ, door M. GOOSSENS, H. UYTTERHOEVEN, C. VAN CREVELD, R. VAN DE PUTTE, J. VAN WATERSCHOOT en A. VLERICK over enkele thema's die in de commissievergaderingen de bijzondere aandacht hadden gekregen.

In de slotrede van de Hr. G. CRAEN werd de betekenis van het wetenschappelijke ondernemingsbeleid onderstreept : zowel de ondernemer als de economische politicus dienen hun opvattingen te toetsen aan de eis tot economische groei en sociale welvaart.

In het notulenboek zullen de commissie-besprekingen en de redevoeringen worden gepubliceerd.

Tijdens het feestmaal werd het woord gevoerd door de Hr. G. CRAEN, voorzitter en door de twee ere-voorzitters van de vereniging, Staatsminister G. EYSKENS en de Hr. M. NAESSENS.

F. R.

3. Congres van het Vlaams Economisch Verbond.

Het Congres van het V.E.V., dat doorging op 10 en 11 mei te Antwerpen, stond in het teken van de vervoerseconomie. Twee voorname punten traden in de referaten van dit congres naar voor : vooreerst het specifiek karakter van de verkeerseconomie als wetenschap, vervolgens de noodzaak van grotere coördinatie en van een zekere planning in de verkeershuishouding.

Prof. Dr. A. PREDÖHL gaf een merkwaardige synthese nopens de rol van de vervoerseconomie in de ontwikkeling van de wereldeconomie. PREDÖHL ziet de verkeerseconomie als een net van betrekkingen tussen en binnen economische krachtvelden : aldus zijn er verkeersinteracties tussen de krachtvelden Europa, Amerika en Soviet Rusland. Binnen elk krachtveld bevinden zich kernen of polen, die op hun beurt betrekkingen onderhouden met achterlanden en periferische gebieden binnen het krachtveld. Zoals Prof. Dr. A. J. VLERICK later in het congres zou benadrukken, vormt de verkeersorganisatie in de agglomeratieve kernen van de onderscheidene krachtvelden het voornaamste probleem van onze toekomstige vervoerseconomie.

M. SCHAUS, lid van de Commissie van E.E.G., had het vooral over de coördinatie van de investeringsprojecten binnen het territorium van de E.E.G. : de optimale spreiding van de vervoerscapaciteit in de onderscheidene Europese streken vereist de afschaffing van discriminitoire maatregelen, die de vrije prijsvorming verhinderen en een coherente aanleg aan de infrastructuur. In zijn referaat en in zijn herhaalde tussenkomsten op de namiddagdiscussie keerde A. GREEBE, algemeen secretaris van de Algemene Verladers- en Eigen Vervoersorganisatie, zich tegen bepaalde vormen van planning, zoals deze door de E.E.G. Commissie worden voorgestaan, namelijk de capaciteitsbeheersing en de marge-tarifering. Naar het oordeel van GREEBE kan enkel een planmatig overleg *tussen verladers* een maximale bevrachting tot stand brengen en worden de bijzondere overeenkomsten tussen verladers door een algemene dwingende tarifering in het gedrang gebracht. Zowel capaciteitsbeheersing als tarifering vormen een keurslijf, die de soepelheid van de vervoerseconomie hinderen.

R. JACOBS, directeur-generaal der Antwerpse Scheepvaartvereniging hield een omstandig referaat over de zeevaart. Hij lichtte de specifieke karakteristieken toe van de vervoersbedrijvigheid in het algemeen en het zeevervoer in het bijzonder: de onmogelijkheid tot stockeren, de time-lag tussen het bestellen en in vaart brengen van additionele capaciteit, enz. Vervolgens weidde JACOBS uit over de verschillende maatregelen, die een betere samenwerking tussen vervoerders en verladers kunnen bewerkstelligen.

A. DE WAELE, de laatste der referenten, behandelde de vervoerseconomie binnen de Vlaamse gebiedsgrenzen. Aan de hand van een uitgebreid statistisch materiaal toonde hij aan dat elke streek eigen behoeften heeft op het gebied van verkeer. Hij betoogde dat de uit te voeren infrastructuurwerken, wars van alle sentimentaliteit, aan deze specifieke behoeften dienen aanbepast. Dit blijkt in de huidige Belgische verkeersplanning niet het geval te zijn.

In de namiddag had, onder leiding van Prof. Dr. A. J. VLERICK een

levendige discussie plaats, hoofdzakelijk rondom een drietal dankbare onderwerpen: de voor- en nadelen van marge-tarifering en capaciteitsbeheersing in het wegvervoer, het beurtrolsysteem en de opgelegde tarifering in de Belgische binnenvaart en het deficit van de Belgische spoorwegen.

Op de tweede dag van het congres handelde L. DELWAIDE, als schepen van de haven te Antwerpen, over de Belgische havenproblemen. Vooreerst kwam Antwerpen aan de beurt met als voornaamste problemen het ruimtegebrek in het havengebied en de bevaarbaarheid van de Schelde. Vervolgens kwamen de uitrustingsproblemen van Gent en Zeebrugge aan de orde.

Hiermede liep de behandeling van het eigenlijke congresthema naar zijn einde. Prof. Dr. A. J. VLERICK gaf een nauwgezette synthese over de referaten en discussies van de vorige dag en bracht tevens de slotconclusies naar voor. Hij waarschuwde tegen een verkeerspolitiek, die om sociale redenen of wegens een overdreven regionalisme of nationalisme de huishouding van het verkeer zou ontwrichten. Verder hield Prof. VLERICK een pleidooi voor de bundeling van de krachten der verschillende universiteiten — en daarin de verschillende wetenschappelijke disciplines — met het oog op de studie van de vervoersproblematiek.

De slotrede van het congres werd gehouden door M. H. CAPPUYNS, voorzitter van het V.E.V. Dit betoog hield niet onmiddellijk verband met het thema van het congres, maar met de algemene gedragspolitiek van het V.E.V. tegenover een der pregnante Vlaams-sociale problemen van dit ogenblik, namelijk de vernederlandsing van het bedrijfsleven. De zakelijke, strakke en soms scherpe toon van CAPPUYNS wees op een onverbloemde stellingname en een duidelijke beslistheid van het V.E.V. in deze aangelegenheid.

J. M.